

Міністерство культури та інформаційної політики України
КЗВО «Дніпровська академія музики» ДОР»

РОБОЧА ПРОГРАМА
ВИБІРКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«КОМПОЗИЦІЯ»

Рівень вищої освіти – другий

Ступінь вищої освіти – Магістр

Галузь знань – 02 «Культура і мистецтво»

Спеціальність – 025 «Музичне мистецтво»

Освітньо-наукова програма – «Музичне мистецтво»

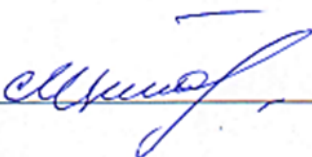
Д н і п р о
2 0 2 4

Розробник:

Брондзя В.М. заслужений діяч мистецтв України, доцент, професор кафедри музикознавства, композиції та виконавської майстерності.

Робоча програма вибіркової навчальної дисципліни «Композиція» відповідає стандарту другого рівня вищої освіти (ступінь «магістр») галузі знань 02 «Культура і мистецтво», спеціальності 025 «Музичне мистецтво», освітньо-науковій програмі «Музичне мистецтво» 2024 року, навчальним планам підготовки здобувачів освітнього ступеня «магістр» 2024 / 2025 навчального року, методичним рекомендаціям Міністерства освіти і науки України (лист 1/9-434 від 09.07.2018 року «Щодо рекомендацій з навчально-методичного забезпечення»).

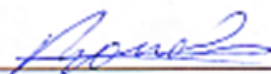
Гарант ОНП

Світлана ЩИТОВА

Робочу програму вибіркової навчальної дисципліни «Композиція» другого рівня вищої освіти (освітній ступінь «магістр») галузі знань 02 «Культура і мистецтво», спеціальності 025 «Музичне мистецтво» затверджено та введено в дію рішенням науково-методичної ради КВНЗ «Дніпровська академія музики» ДОР» (протокол № 6 від «26» червня 2024 року).

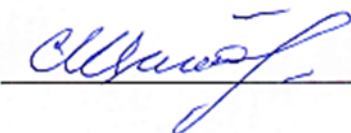
Голова ради

Дмитро ВОЛОВИК

Робочу програму вибіркової навчальної дисципліни «Композиція» другого рівня вищої освіти (освітній ступінь «магістр») галузі знань 02 «Культура і мистецтво», спеціальності 025 «Музичне мистецтво» розглянуто і схвалено на засіданні кафедри історії та теорії музики КВНЗ «Дніпровська академія музики» ДОР» (протокол № 11 від «25» червня 2024 року).

Завідувач кафедри

Світлана ЩИТОВА

1. Опис навчальної дисципліни

Кількість кредитів – 4	Галузь знань – 02 «Культура і мистецтво»	Вибіркова
Загальна кількість годин – 120	Спеціальність – 025 «Музичне мистецтво»	Рік підготовки – 1-й та 2-й
Тижневих годин: аудиторних – 1, самостійної роботи – 1,2	Освітньо-наукова програма – «Музичне мистецтво»	Семестри –1-й, 2-й, 3-й
Співвідношення кількості аудиторних занять до самостійної роботи – 1/1,2	Рівень вищої освіти – другий	Індивідуальні заняття – 55 годин
Вид контролю – залік	Ступінь вищої освіти – «магістр»	Самостійна робота – 65 годин

2. Мета, завдання, компетентності та програмні результати навчання

2.1. Мета – всебічний розвиток творчих здібностей, музичного і аналітичного мислення, накопичення інтонаційно-стилістичного багажу, здобуття певних теоретичних знань та практичних навичок, необхідних для композиторської діяльності. Дисципліна «Композиція» покликана посилити значення творчого підходу до виховання музиканта будь якого професійного спрямування, розвитку його музичної фантазії, сприяти його осмисленому ставленню до музики, творчої праці композитора, розширення музичного кругозору, досягнення якісно вищого рівня розуміння явищ музичного мистецтва, більш глибокого проникнення у суть музичних творів.

2.2. Завдання:

2.2.1. Розширити знання про закономірності розвитку музичної культури сучасності;

2.2.2. Вдосконалити знання та вміння з техніки композиції, інструментування, еволюції стилів, жанрів та музичних форм.

2.2.3. Визначити індивідуальні особливості кожного здобувача освіти та виявити найбільше перспективних із метою їх подальшої професійної орієнтації.

2.3. Компетентності:

Інтегральна:

Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі музичної професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій в теорії, історії музики, у педагогіці, виконавстві та характеризується невизначеністю умов і вимог.

2.3.1. Загальні:

ЗП 3. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗП 4. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗП 5. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗП 6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗП 7. Здатність до міжособистісної взаємодії.

ЗП 8. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗП 9. Здатність працювати автономно.

2.3.2. Спеціальні (фахові):

ФК 1. Здатність створювати, реалізовувати і висловлювати свої власні художні концепції.

ФК 3. Здатність розробляти і реалізовувати творчі проекти по створенню музики.

ФК 4. Здатність інтерпретувати художні образи у композиторській діяльності.

ФК 5. Здатність збирати та аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її для теоретичної, виконавської, педагогічної інтерпретації.

2.4. Програмні результати навчання:

ПРН 1. Володіти професійними навичками творчої та педагогічної діяльності.

ПРН 4. Професійно здійснювати аналіз музично-естетичних стилів та напрямків.

ПРН 7. Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.

3. Програма навчальної дисципліни

Програма вивчення навчальної дисципліни «Композиція» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістрів за спеціальністю 025 «Музичне мистецтво» галузі знань 02 «Культура і мистецтво». Курс композиції є вибірковою дисципліною відповідно до навчального плану. Заняття можуть проводитися зі здобувачами другого рівня вищої освіти, що мають відповідні природні дані, досвід проходження курсу композиції з написанням творів різних стильових напрямів, форм і жанрів, також мають бажання генерувати нові ідеї, реалізовувати власні художні концепції у створенні музики.

Дисципліна «Композиція» реалізується у вигляді аудиторних занять та самостійної роботи здобувачів другого рівня вищої освіти. Заняття проводяться індивідуально, з необхідністю розкриття тих або інших сторін творчого дарування кожного здобувача освіти, розширення і збагачення слухового досвіду і навичок аналітичної та творчої роботи, підтримки усього нового, талановитого і експериментального. У завдання учбового курсу входять практичне освоєння форм і жанрів музичного мистецтва, методів роботи з музичним матеріалом, знайомство з альтернативними інноваційними технологіями композиторської діяльності.

Курс дисципліни «Композиція» розрахований на 3 семестри магістратури по 1 годині аудиторних занять на тиждень. В залежності від художніх концепцій, рівня підготовки, творчих можливостей та професійного спрямування здобувача освіти, теми курсу та завдання можна ускладнювати чи, навпаки, спрощувати. Відповідно до цього кількість годин на окрему тему

також може коригуватися. Кожне заняття включає в себе теоретичні відомості (повтор або оновлення базових положень), аналіз прикладів, обговорення самостійної роботи здобувача другого рівня вищої освіти по створюванню вільної композиції, або окремих фрагментів, вправ тощо.

Тема 1. Вступ. Концепція власного твору.

Аналіз здібностей та творчих пріоритетів здобувача другого рівня вищої освіти (професійне спрямування, бажання, попередній досвід). Специфіка композиторської праці, вплив соціальної складової. Співвідношення інтуїції та раціоналізму у процесі створення музики, креативність особистості композитора. Основні етапи створення власних композицій. Обговорення ідеї, змісту або програми нового твору. Взаємозв'язок концепції з вибором вихідного матеріалу, стилістики, жанру та форми твору.

Тема 2. Відродження та оновлення традиційних стилів, форм та жанрів у сучасній музиці

Збереження або нове трактування стилів, форм та жанрів. Відродження та новий погляд на необароко, неокласицизм, неофольклоризм. Стилізація, полістилістика, цитата, колаж, алюзії у музичному мистецтві. Нова стилістика (джаз, рок, поп-музика, авангард). Обговорення практичного використання традиційних категорій (стиль, форма, жанр) або їх рис у власному творі магістра.

Тема 3. Новітні техніки композиції ХХ століття

Додекафонія. Серійна та серіальна техніка. Структуралізм. Алеаторика. Мікроінтерваліка. Мікрополіфонія. Сонористика. Пуантилізм. Обговорення практичного використання новітніх технік композиції (повністю або частково) у власному творі магістра.

Тема 4. Комп'ютерні технології у сучасній музиці

Комп'ютерні технології у створенні, запису та виконанні творів сучасної музики. Електронна музика. Звукове моделювання. Програми для обробки та аналізу звуку. Обговорення проблеми використання комп'ютерних технологій у власному творі магістра.

Тема 5. Інструментальний театр

Інструментальний театр. Перфоманс. Хепенінг. Поєднання різних видів мистецтв. Особливості виконання сучасних творів. Обговорення практичного використання цього напрямку (повністю або частково) у власному творі магістра.

Тема 6. Імпровізація у музиці

Імпровізація у музичному мистецтві: визначення, різновиди. Імпровізація як частина творчого процесу створення композиції. Імпровізація як окремий розділ музичного твору. Особливості запису та виконання. Обговорення практичного використання імпровізації (повністю або частково-окремих елементів) у власному творі магістра.

Тема 7. Оновлення виконавського складу музичних творів

Новітні засоби звуковидобування. Розширення виконавського складу: екзотичні інструменти, конкретна музика. Додавання або використання

візуалізації (живопис, хореографія, відеоряд тощо). Обговорення практичного використання цього напряму (повністю або частково) у власному творі здобувача вищої освіти.

Тема 8. Сучасна партитура

Традиційна та нетрадиційна нотація музичного твору. Нові системи нотації. Нотна графіка. Обговорення проблеми фіксації нотного тексту та особливостей виконання у власному творі магістра.

Тема 9. Інформаційно-комунікаційні технології

Інформаційно-комунікаційні технології у творчій діяльності. Ефективність їх використання у процесі навчання, створення, виконання сучасних творів. Творчі контакти, обмін досвідом, зокрема в міждисциплінарних галузях. Можливість презентувати та розповсюджувати власні оригінальні творчі проекти .

4. Структура навчальної дисципліни

Назва розділу і теми	Кількість годин					
	Усього	У тому числі				
		Лекції	Практ	Лабор	Індив	Сам.р
Семестр 1						
Тема 1. Вступ. Концепція власного твору	8				3	5
Тема 2. Відродження та оновлення традиційних стилів, форм та жанрів у сучасній музиці	14				7	7
Тема 3. Новітні техніки композиції ХХ століття	15				7	8
<i>Разом у 1му семестрі</i>	37				17	20
Семестр 2						
Тема 4. Комп'ютерні технології у сучасній музиці	17				7	10
Тема 5. Інструментальний театр	14				7	7
Тема 6. Імпровізація у музиці	15				7	8
<i>Разом у 2 му семестрі</i>	46				21	25
Семестр 3						
Тема 7. Оновлення виконавського складу	10				4	6
Тема 8. Сучасна партитура	15				7	8
Тема 9. Інформаційно-комунікаційні технології	12				6	6
<i>Разом у 3 му семестрі</i>	37				17	20
Усього годин	120				55	65

5. Теми практичних занять навчальним планом не передбачені

6. Теми лабораторних занять навчальним планом не передбачені

7. Теми індивідуальних занять

<i>Назва теми</i>	<i>Усього годин</i>
Тема 1. Вступ. Концепція власного твору	3
Тема 2. Відродження та оновлення традиційних стилів, форм та жанрів у сучасній музиці	7
Тема 3. Новітні техніки композиції ХХ століття.	7
Тема 4. Комп'ютерні технології у сучасній музиці	7
Тема 5. Інструментальний театр	7
Тема 6. Імпровізація у музиці	7
Тема 7. Оновлення виконавського складу	4
Тема 8. Сучасна партитура	7
Тема 9. Інформаційно-комунікативні технології	6
Усього за навчальним планом	55

8. Самостійна робота

Самостійна робота здобувача другого рівня вищої освіти перевіряється практичним методом та реалізується на кожному занятті під час показу власного музичного матеріалу у нотному запису з ілюстрацією на інструменті або у вигляді аудіозапису та аналітичного розбору написаного магістром твору, окремого фрагменту або вправ на закріплення відповідної теми.

<i>Назва теми</i>	<i>Усього годин</i>
Тема 1. Вступ. Розробка концепції власного твору. Вихідний матеріал.	5
Тема 2. Вибір стильового напрямку, жанру та форми. Розвиток вихідного матеріалу, драматургія власного твору.	7
Тема 3. Новітні техніки композиції ХХ століття. Вправи або окремі фрагменти власного твору.	8
Тема 4. Комп'ютерні технології у сучасній музиці. Вправи або окремі фрагменти власного твору.	10
Тема 5. Інструментальний театр. Вправи.	7
Тема 6. Імпровізація у музиці. Вправи або окремі фрагменти власного твору.	8
Тема 7. Оновлення виконавського складу. Вправи.	6
Тема 8. Сучасна партитура. Оформлення клавіру та повної партитури власного твору.	8
Тема 9. Інформаційно-комунікативні технології. Підготовка презентації власного твору.	6
Усього годин	65

9. Індивідуальні завдання

Протягом 3х семестрів здобувач другого рівня вищої освіти повинен написати вокальний або інструментальний твір циклічної форми з оформленням клавіру та партитури. Жанр, стиль, виконавський склад за вибором магістра з урахуванням тем курсу.

Семестр 1. Вступ. Визначення жанру та виконавського складу власного твору. Оформлення клавіру (варіант – партитури) окремих частин циклу.

Семестр 2. Дописування наступних частин вокального або інструментального циклу.

Семестр 3. Завершення циклу. Оформлення клавiру та повної партитури всього твору. Репетиції, коригування музичного матеріалу та нотного тексту. Підготовка концертного виконання. Варіант: виконання твору за допомогою комп'ютерних технологій. Презентація власного твору. Бажана участь з власним твором у концертах, фестивалях, конкурсах.

10. Методи та технології навчання

Вивчення вибіркової навчальної дисципліни «Композиція» передбачає поєднання різних методів і технологій проведення індивідуальних занять. Серед них активні методи, наочні (ілюстрування, демонстрування, комп'ютерна презентація), дискусійне обговорення, праця з навчально-методичними книгами, науковими статтями та електронними ресурсами, методи організації та проведення самостійної роботи (виконання індивідуальних творчих завдань, підготовка презентацій власних творів). За технічної можливості робота із комплексом спеціалізованих програм для акустичного аналізу, звукового моделювання та комп'ютерного асистування у композиції, робота із професійними програмами для обробки та аналізу звуку.

11. Форми, методи та критерії оцінювання

Основними формами контролю знань та вмінь є перевірка самостійних робіт здобувача другого рівня вищої освіти. До контрольних заходів відносяться: поточний, модульний та підсумковий контроль.

Поточний контроль. Здобувач вищої освіти, відповідно до робочої навчальної програми дисципліни, виконує певні види навчальної роботи по написанню музичного твору, окремих частин, фрагментів або окремі вправи. Засобами поточного контролю з дисципліни «Композиція» є показ письмово оформленого нотного запису музичного твору (або фрагменту), написаного здобувачем вищої освіти.

Модульний контроль. До питань модульного контролю з дисципліни «Композиція» відноситься задача окремих частин або усього крупного циклічного твору.

Підсумковий контроль. У кінці курсу здобувач другого рівня вищої освіти повинен здати ретельно оформлений нотний запис клавiру та партитури написаного їм крупного циклічного твору та продемонструвати, забезпечити якісне виконання цього твору для прослуховування комісією. Варіант: виконання твору за допомогою комп'ютерних технологій.

Підсумковий залік відбувається наприкінці III семестру у вигляді презентації власного твору та після обговорення оцінюється за принципом: зараховано або незараховано.

Комісія оцінює презентовані твори магістра за такими критеріями:

1. Оригінальність ідеї (концепції, програми) власного твору.

2. Переконаливість здійснення композиторського задуму. Зрілість музичного мислення, вміння побудувати драматургію твору. Відповідність вихідного матеріалу стилістиці, жанру та формі твору.

3. Достатній рівень професіоналізму, використання здобувачем вищої освіти у власних творах новітніх тенденцій, технологій сучасної музики.

4. Якісне оформлення нотного тексту власного твору (бажано використання новітніх засобів нотації та звуковидобування).

5. Презентація твору. Вміння співпрацювати з виконавцями.

6. Участь з власним твором у концертах, фестивалях, конкурсах.

12. Методичне забезпечення

12.1 Друковані та електронні матеріали.

12.2 Робоча програма з дисципліни.

12.3 Силабус дисципліни

13. Рекомендована література

Основна

1. Бондаренко А. Сучасне музичне мистецтво і комп'ютерні програми Навчальний посібник Київ: Ліра-К, 2022. 284 с.
2. Гайденко І. Про поняття «композиторські техніки» *Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти*: зб. наук. праць Харківського національного університету мистецтв ім. І. П. Котляревського. Харків: Основа, 2006. Вип. 17. С. 232–240.
3. Горюхіна Н. Композиція музичного твору. *Науковий вісник НМАУ ім. П.І. Чайковського*. К., 2000. Вип. 7 : Музикознавство: з ХХ у ХХІ століття. С. 16–30.
4. Загайкевич А. Українська електронна музика: практика дослідження *Музика в інформаційному суспільстві*: зб. наук. стат. [упорядник І. Б. Пясковський]. Київ: НМАУ ім. П.І. Чайковського. 2004, С. 39–62.
5. Камінський В. Електронна та комп'ютерна музика. Львів: Сполом, 2001. 212 с.
6. Майденберг К. Феномен импровизации в современном композиторско-исполнительском сотворчестве. *Київське музикознавство*. Київ : Київський інститут музики ім. Р. М. Глієра, 2011. Вип. 39. С. 42–52.
7. Степурко В. Основи музичної композиції. Посібник. К.: НАКККІМ, 2011. 150 с.
8. Фадеева К. Музичні комп'ютерні технології ХХ століття. Монографія, К., 2006. 399с.
9. Цепколенко К. Формування особистості студента-композитора (основні принципи методики навчання в класі з композиції). Навчально-методичний посібник. Одеса: Друк, 2008. 118 с.

Додаткова

1. Максименко М. До питання про провідну значущість позамузичних інформаційних чинників в організації художнього континууму

- сьогодення (на прикладі творчості українських композиторів) *Музичне мистецтво і культура*: Науковий вісник ОДМА ім. А. В. Нежданової: Зб. наук. праць. Одеса, 2009. Вип. 10. С. 34–41.
2. Пахомова Є. Г. Синтез і синестезія у творчості українських композиторів другої половини ХХ– початку ХХІ століття. *Часопис Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського*. 2017. №1 (34). С. 101–111.
 3. Сильвестров В. Дочекатися музики. Лекції-бесіди. К.: Дух і літера, 2010. 368 с.
 4. Степурко В. Аналіз музичних творів. Навчальний посібник. К.: НАКККІМ, 2020. 140 с.
 5. Тукова І. «Жанротворчество» и творчество «в жанре». *Науковий вісник НМАУ імені П. І. Чайковського*. К., 2002. Вип. 21: Музичний твір як творчий процес. С. 312–38.
 6. Формотворення і техніки композиції у музиці ХХ століття, теоретичний аспект. *Актуальні проблеми розвитку культури, мистецтва та освіти* : зб. матеріалів наукові читання. Луцьк : СНУ ім. Лесі Українки, 2018. С. 35–37.
 7. Шурдак М. Інтеграція технік композиції у ХХ столітті: теоретичне обґрунтування. *Музикознавча думка Дніпропетровщини*. Дніпро : Грані, 2022. Вип. 22 (1, 2022). С. 128–140.
 8. Шип С. Музична форма від звуку до стилю: навчальний посібник. К.: Заповіт, 1998. 368 с.

Ресурси мережі Інтернет

1. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського: електронні ресурси. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/node/2116>
2. Україніка наукова: національна реферативна база. URL: <https://ube.nlu.org.ua/>
3. Index Copernicus. Режим доступу: <http://journals.indexcopernicus.com/>
4. Scopus: база даних. URL: <https://www.scopus.com/>
5. Web of Science: база даних. URL: <https://web.archive.org/>